

pod streho. Takrat, upamo, bodo govorili tudi jugoslovanski poslanci. — Tako smo storili svojo časnikarsko dolžnost, drugi pa naj store, kar je njihova dolžnost!

Zastopnikom učiteljstva.

Zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svetih na slovenskem Štajerskem ne zaostanite!

Dne 13. septembra t. l. so se zbrali v Gradcu zastopniki učiteljstva v nemških okr. šolskih svetih. Po temeljiti razpravi so se odločili deželnemu šolskemu svetu štajerskemu predložiti te-le sklepe:

1.) Zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu ni le strokovnjak v pedagoških zadevah, ampak tudi zagovornik interesov učiteljstva. Ravnopraven je drugim udom okrajnega šolskega sveta ter se ima prilagoditi le opravičnemu redu kakor drugi udje.

2.) Referati: a) Posel zapisnikarja v okrajnem šolskem svetu naj opravlja v to svrhu najet pisar, ne pa zastopnik učiteljstva; b) Odobrava se, da se obravnava šolskih zamud izročuje strokovnjaku, a želeli je, da to le v presojevanje, ne pa, da se mu s tem poslom nalaga obilo pisarjenja.

C. kr. deželni šolski svet se prosi, da na merodajnem mestu predlaga, naj bi se namestilo pri okr. šolskih svetih potrebno število pisarjev.

3.) Predlogi za nameščanje učit. osoba:

Zastopniku učiteljstva naj se dovoli, da pred posvetovanjem že pregleda akte kompetentov. Pri enaki kvalifikaciji prosilec naj se ozira na službeno starost. Domači in tuji prosilci so enakopravni.

4.) Uradna tajnost:

Ista velja naj le v osebnih in disciplinarnih zadevah ter glede nadzornikovih poročil. V kompetenčnih zadevah pa se naj uradna tajnost opusti.

5.) Odgovornost zastopnikova napram učiteljstvu:

Zastopnik učiteljstva ima o svojem delovanju svojim volilcem — kolikor mu to dovoli uradna tajnost (glej točko 4.) — poročati.

6.) Zastopnik učiteljstva in učiteljska organizacija:

Zastopnik naj bo ud učit. organizacije dotičnega okraja. Organizirano učiteljstvo (učit. društvo) naj se vselej pred volitvijo posvetuje, koga hoče poslati v okr. šolski svet.

Zastopnik pa se mora vselej in povsod truditi, da se sklepi in želje učiteljske organizacije uvažujejo.

7.) Zastopnik in disciplinarna preiskava:

Dovoljeno naj bo zastopniku pregledati vse dotične akte, da zamore zatoženeu dati nasvet, katerih po disciplinarni postavi dovoljenih pravic se more posluževati.

8.) Sodelovanje v obrambnih zadevah:

V okrajih, kjer ima učiteljska organizacija svoj obrambni odsek, naj bo zastopnik — ako ni ud imenovanega odseka — vedno v stiku z njim.

Sklenilo se je, da se navedeni sklepi potom „Verbandovega“ odbora predložijo v obliki spomenice c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

Prihodnje leto se ima vršiti enak shod, na katerem imajo zastopniki učiteljstva na podlagi lastnih izkušenj staviti predloge, pospeševajoče šolstvo in stanovske zadeve.

Nadejamo se, da i naši tovariši zastopniki sklenejo in potom južnoštajerske „Zveze“ c. kr. dež. šolsk. svetu v Gradcu predložijo isto, kakor so storili Nemci. Za sestanek naših zastopnikov bi bila najugodnejša prilika meseca prosinca 1908., ko se vrši občni zbor „Zveze“ v Celju.

Dr. Lueger in učiteljstvo.

Kako čuti dr. Lueger, dunajski župan, prototip pristnega krščanskega moža in vzor naših slovenskih klerikaleev — tudi Slomškarjev, za učiteljstvo, nam sijajno dokazuje ta-le slučaj:

V ponedeljek, dne 2. t. m., se je poklonilo dunajskemu županu dr. Luegerju odposlanstvo društva „Bürgerschule“ in mu izročilo peticijo za izboljšanje gmotnih razmer učiteljstva dunajskih meščanskih šol. Župan je rekel, da so meščanski učitelji od zadnje regulacije že itak sijajno plačani.

Odposlanstvo je opozorilo župana, da so v zadnjih letih vsa živila in vse potrebščine poskočile v ceni. Župan pa je odgovoril, da se je podražilo s a m o m e s o, sicer pa ni opaziti nobenega napredovanja draginje.

Ko je župan vprašal, kje naj vzame za izboljšanje denar, mu je odgovorilo odposlanstvo, da je na podlagi računskega

Nadučitelj Mesner.

O pokojnem nadučitelju Mesnerju smo prejeli iz kamniškega okraja še te-le vrstice:

Dne 30. novembra t. l. smo položili v grob starosto kranjskega učiteljstva, Josipa Mesnerja, nadučitelja v Komendi pri Kamniku.

Pokojnik je bil rojen 12. sušca l. 1833. na Dovjem. Prvo službo je nastopil l. 1853. v Polhovem gradu, kjer je ostal tri leta; potem se je preselil na Bohinjsko Belo, kjer je služboval štiri leta, odkoder se je podal v Škocijan pri Turjaku, kjer je vztrajal 15 let, odtod pa je prišel v Komendo, kjer je služboval do svoje smrti, namreč 32 let. Vsega skupaj je torej služboval 54 let in še je upal delati par let, kar mu je pa prepredila neizprosna smrt.

Že lansko leto ga je priklenila huda bolezen na bolniško posteljo, zaradi česar je bil primoran prositi dopusta, ki ga je tudi dobil za šest mesecev. No, letos ob začetku šolskega leta je poizkusil zopet s poukom, toda bolezen, ki ga trdovratno ni hotela popustiti, ga je primorala, da je iznova poprosil za do-

pust, ki so mu ga zopet podelili za dobo šestih mesecev. Koncem novembra t. l. pa je prejel večni dopust, ki pa niti prosil ni zanj. Sedaj uživa mir in počitek!

Pokojnik je bil mož stare šole, toda značajan in ljubezniv tovariš skoziinskozi. Nikdar se ni silil v ospredje, toda klečplazil pa tudi nikjer in nikoli ni. Kot pristen Gorenjec je bil jako gostoljuben do svojih tovarišev in jako se mu je zdelo dobro, ako ga je kdo posetil. V družbi je bil prijeten in zabaven družabnik. Kaj rad je kramljal o lovu, in oko mu je kar iskriilo, kadar je pripovedoval svoje lovske dogodljaje. S svojimi stanovskimi tovariši je živel v lepem miru in blagodejni slogi. Nikoli ni raznašal slabosti drugih, pa tudi v osobnem občevanju ni nikogar razžalil, kakor tudi ne sosedov. Prav zaradi tega je bil močno priljubljen pri vseh tovariših, ki so ga poznali pa tudi pri drugih ljudeh bodisi tega ali onega mišljenja.

Zato se je pa pogreba udeležilo 38 tovarišev in tovarišic, da tako izkažejo zadnjo čast ljubeznivemu starosti. Učitelji peveci so mu v zadnji pozdrav zapeli tri žalostinke: pred hišo, v cerkvi in ob gomili. Navzočih pa je bilo poleg občinskih odbornikov in polnoštevilne požarne brambe precej ljudi — po-

zaključka dunajskega mesta za l. 1906. prinesel mestni občini v tem letu davek na pivo 4,278.000 K in da je po odštetu večjih izdatkov za učiteljstvo še vedno ostalo občini od tega davka $2\frac{1}{4}$ milijona kron. Ta davek na pivo je bil namreč naložen samo v svrhu izboljšanja plač dunajskega učiteljstva.

Župan je odgovoril, da ne ve nič o tem ter se kratko izjavil: „Dokler sem župan jaz, se za učiteljstvo nič ne zgodi!“ Odposlanstvo je odslovil v vprašanem: „Ali poznate pesem o postopačih?“)

Eden mu je odgovoril, da ne, nato pa je pripomnil župan: „Pa vam naj jo zapoje ljudski pevec Waldemar!“

Tako ravnanje z učiteljstvom je — brutalno, in takega ravnanja je zmožen samo klerikalec, ki je brez srca in vesti! Na Dunaju je mnogo učiteljev — in tudi pri nas! — ki so slabše plačani kot šolski sluge, a vsi brez izjeme so slabše plačani kot magistratni uradniki. Pa tudi resnična ni Luegerjeva trditev, da se je podražilo samo meso. Vse cene so se dvignile za 25—30 %. To je dokazal sam magistratni ravnatelj dr. Weiskirchner, sedanji predsednik državnega zbora in Luegerjev najintimnejši prijatelj!

Tudi ta slučaj nam dokazuje klerikalno sovraštvo do učiteljstva, dokazuje nam obenem, da je klerikalec dobra tudi laž, kadar neče koristiti, ampak hoče škodovati!

Pevska zveza moravskih učiteljev.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani je poslala predsedništvu „Deželnega slov. učit. društva“ v Ljubljani t. l. pismo:

V Ljubljani, 11. decembra 1907.

Slavno

Deželno slovensko učiteljsko društvo
(v roki predsednika pospoda Juraja Režka)

v Ljubljani.

V nedeljo, dne 29. t. m., priredi v Ljubljani z aranžiranjem „Glasbene Matice“ „Pevska zveza moravskih učiteljev“ koncert. „Pevska zveza moravskih učiteljev“ je idealno lepa zveza 50 zavednih in navdušenih čeških pevcev-učiteljev iz Moravskega, ki so si stavili lepo, a težko nalogo, da z vztrajnostjo in železno energijo pridobe slavo češki pesmi.

*) Pflasterer dunajski postopači, ki ničesar ne delajo, a se vedno pritožujejo o svojem slabem gnotnem položaju. Ured.

sežno žensk — pogrešali pa smo predsednika krajnega šolskega sveta in še mnogo drugih komendskih župljanov moškega spola. Mož, ki je 32 let poučeval in vzgajal komendsko mladino, bi bil pač zaslužil večjega spoštovanja in večje ljubezni. Pa kaj hočemo! Učitelji smo pač preneznatne osebe, da bi se nas bilo vredno spominjati. Saj ga še taki, ki imajo akademiško naobrazbo, niti enkrat niso obiskali za njegove bolezni, niti mu niso privoščili par kapljic blagoslovljene vode, ko je ležal na mrtvaškem odru. Če dajejo taki naobraženci tako žalostne zglede, kaj naj potem zahtevamo od nižje izobraženih ljudi?!

Seveda, če bi bilo kje kako cerkveno opravilo, o tedaj bi se ljudstvo kar trlo, a tukaj pa, ko gre za čast in ugled učitelja, tega ni treba!

Pokojni Mesner je ostavil petero otrok: tri moške in dve dekleti, od katerih pa so vsi samostojni in preskrbljeni.

Blagemu pokojniku blag spomin!

Vsako soboto se namreč vozijo k skupnim izkušnjam v Prerovo. Zaveže se pa vsak, da se nauče za te izkušnje pesmi na izust in pri teh skupnih izkušnjah se vadijo nadaljnih fines v prednašanju. Kakor nam pričajo kritike, se proizvajanju teh pevcev vse divi. Koncertovali so že v naslednjih večjih mestih: Praga, Dunaj, Monakovo, Norimberk, Lipsko, Berlin, Draždane. Meseca oktobra letošnjega leta so nastopili na Dunaju že drugič v veliki dvorani glasb. društva. Za letošnje božične praznike so namenjeni koncertovati v Budimpešti, Zagrebu in Ljubljani. Vse nemške kritike so polne hvale. Da pa mora koncertovanje biti res umetniško, se razvidi najbolj iz tega, da vsi nemški listi pojo hvalo in priznanje. Da pa kak nemški list pohvali svojega narodnega nasprotnika, mu mora ta vsekakor imponirati!

Koncert v Ljubljani se vrši 29. decembra letošnjega leta ob 5. uri popoldne v hotelu „Union“.

Podpisani odbor Vas najvljudneje prosi, da bi šli „Glasbeni Matici“ na roko in v Vašem delokrogu razvili agitacijo, da se gg. učitelji, ki bodo ta dan zbrani v Ljubljani, udeležijo tega zanimivega koncerta. Prosimo Vas, da bi blagovolili naprositi uredništvo „Učiteljskega Tovariša“, da bi v prihodnjih treh številkah omenil s primernimi noticami ta koncert in da bi se gg. učitelji na učiteljskem zborovanju dne 29. t. m. tudi opozorili. Podrobnosti se bodo naznanile po plakatih in v ljubljanskih dnevnikih.

Že naprej se zahvaljujemo za blagohotno naklonjenost ter beležimo z odličnim spoštovanjem

Za odbor „Glasbene Matice“:

Prof. Anton Štritof,

t. č. predsednik.

Dragotin Šebenik,

t. č. tajnik.

* * *

Mislimo, da najlepše in najlažje opozarjamo slovensko učiteljstvo na to izredno umetniško prireditev s tem, da priobčujemo pismo v celoti. Naše učiteljstvo bo, kolikor je mogoče, v polni meri storilo svojo dolžnost.

Duh časa.

IX.

Veselilo nas je, da je v tem smislu prav dobro govoril v državni zbornici slovenski poslauec dr. K r e k. Ta mož je značilen med jugoslovanskimi klerikalnimi poslanci. Mnogo je delal na socialnem polju na Kranjskem. Zadrudne organizacije so večinoma njegovo delo. Mož je nadarjen.

Temeljito je preštudiral socialne razmere drugih držav. S tem se je ugloobil v socialne razmere, tako da kot pristaš S. L. S., simpatizuje s socialnimi demokrati. On ne zavrača socialne demokracije, kot jo zavrača klerikalno časopisje, ne govori o nji zaničljivo, marveč odobruje to, kar je dobrega v stranki, ter priznava njen program s svetovnim naziranjem. Zato pa noče biti imenovan klerikalec, to smatra za žaljenje, kar je javno izpovedal v državni zbornici. Izprevidel je mož, da je klerikalizem gnil, kakršnega smo mi opisali in pokazali v nagoti javnosti. Upamo, da bo s svojim razumom, taktiko in znanostjo vplival na klerikalno politiko, tako da bo njeno časopisje stopilo na drugo pot, in zlasti pa, da bo S. L. S., ki je sedaj še, po delih soječ, do kosti in mozga klerikalna, stopila res na demokratsko pot, kakor se glasi njen program. Program sam je brez pomena ako se tudi po njem ne ravna in piše. Kaj pomaga lep demokratski program, ako časopisje te stranke sistematiško, neprestano